

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen Vammaisneuvostolle suunnatun kyselyn tulokset ja johtopäätökset

Sisällys

Johdanto.....	3
Inledning.....	4
Tulokset.....	5
Yhteenveto.....	10
Johtopäätökset.....	11

Työryhmä

VoimaVarha-hanketiimi:

Emily Laakso, VoimaVarha-hankkeen projektipäällikkö

Kaarina Räikkönen, VoimaVarha-hankkeen projektikoordinaattori

Linda Casagrande, VoimaVarha-hankkeen projektikoordinaattori

Johdanto

VoimaVarha-hankkeessa kehitetään vammaispalvelulain mukaisen lapsen asumisen tuen palveluun kuuluvia kotiin vietäviä palveluita Varsinais-Suomen hyvinvointialueella. Tavoitteena on, että vaativaa hoitoa ja tukea tarvitseville lapsille sekä heidän perheilleen on saatavilla riittävät ja oikea-aikaiset palvelut ja näin tukea vammaisten lasten kotona asumista sekä perheiden voimavaroja. Hanke on EU:n sosiaalirahaston (ESR+) osarahoittama ja toteutuu vuosina 2025–2028.

Tämä raportti esittelee Varsinais-Suomen hyvinvointialueen (Varhan) Vammaisneuvostolle suunnatun sähköisen Webropol-kyselyn tulokset. Kysely suunnattiin Varhan Vammaisneuvostolle, sillä hanke haluaa vahvistaa neuvoston roolia kokemusasiantuntijana ja varmistaa, että vammaisten henkilöiden näkökulmat huomioidaan laajasti hankkeen koko toteutuksen ajan.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen Vammaisneuvosto on vaikuttamistoimielin, joka kokoaa yhteen tasa-arvosta, oikeudenmukaisuudesta ja yhdenvertaisuudesta kiinnostuneita henkilöitä. Neuvosto seuraa, että hyvinvointialue huolehtii palveluidensa riittävydestä ja soveltuvuudesta myös eri tavoin vammaisille ja pitkäaikaissairaille henkilöille [Vaikuttamistoimielimet | Varha](#). VoimaVarha-hankkeelle on tärkeää kuulla laajasti kehittämis ehdotuksia, joten kyselyn lähettäminen Vammaisneuvostolle oli merkittävä keino saada jäseniltä arvokasta tietoa palvelujen kehittämiseksi.

Webropol-kysely lähetettiin Vammaisneuvoston jäsenille Vammaisneuvoston esittelijän ja sihteerin, Johanna-Maria Toivosen, välityksellä. Kyselyn lisäksi jäsenille toimitettiin esite VoimaVarha-hankkeesta sekä YouTube-linkki hankkeen aloitusseminaariin.

Webropol-kysely välitettiin Vammaisneuvoston 30 varsinaiselle jäsenelle ja 30 varajäsenelle, ja kyselyn ollessa avoinna 17.12.2025–6.1.2026 saatiin yhteensä 10 vastausta (16,7 %).

Kyselyyn oli mahdollista vastata sekä suomeksi että ruotsiksi.

Inledning

I VoimaVarha-projektet utvecklas stödet för boendet för barn, i Egentliga Finlands välfärdsområde, i enlighet med den nya funktionshindersservicelagen. Målet är att säkerställa tillräckliga och rättidiga tjänster för barn med omfattande vård- och stödbehov samt deras familjer, för att på så sätt stärka barn med funktionsnedsättning att kunna bo hemma samt stärka familjernas resurser. Projektet, som medfinansieras av Europeiska socialfonden plus (ESF+), genomförs under åren 2025–2028.

Denna rapport presenterar resultaten av den elektroniska Webropol-enkät som riktades till rådet för personer med funktionsnedsättning i Egentliga Finlands välfärdsområde (Varha). Enkäten riktades till rådet för personer med funktionsnedsättning eftersom projektet vill stärka rådets roll som erfarenhetsexpert och säkerställa att personer med funktionsnedsättningar perspektiv beaktas brett under hela projektets genomförande.

Rådet för personer med funktionsnedsättning i Egentliga Finlands välfärdsområde är ett påverkansorgan som samlar personer som är intresserade av jämlikhet, rättvisa och likabehandling. Rådet övervakar att välfärdsområdet vid genomförande och utveckling av tjänster ser till att dessa är tillräckliga och lämpliga även för personer med olika typer av funktionsnedsättningar och långvariga sjukdomar [Påverkansorgan | Varha](#). För VoimaVarha-projektet är det viktigt att få in utvecklingsförslag ur ett brett perspektiv, och därför var det ett betydelsefullt sätt att samla värdefull information för utvecklingen av tjänsterna att skicka enkäten till Rådet för personer med funktionsnedsättning i Egentliga Finlands välfärdsområde.

Webropol-enkäten skickades till funktionshindersrådets medlemmar via rådets föredragande och sekreterare, Johanna-Maria Toivonen. Utöver enkäten fick medlemmarna även ett informationsblad om VoimaVarha-projektet samt en YouTube-länk till projektets kick-off-seminarium.

Webropol-enkäten förmedlades till funktionshindersrådets 30 ordinarie medlemmar och 30 ersättare. Under tiden enkäten var öppen, 17.12.2025–6.1.2026, inkom totalt 10 svar (16,7 %).

Enkäten kunde besvaras både på finska och på svenska.

Tulokset

Aineisto koostuu pienimuotoisesta, suuntaa antavasta kyselystä, jonka tavoitteena on tuottaa kehittämistä tukevia havaintoja eikä yleistäviä tutkimustuloksia. Kyselyllä selvitettiin Vammaisneuvoston jäsenten näkemyksiä alle 18-vuotiaiden vammaisten lasten ja heidän perheidensä palveluvalikoiman tuntemuksesta, palveluiden lainsäädännön mukaisen saatavuuden toteutumisesta Varhalla, perhekeskeisyyden huomioimisesta palvelujen suunnittelussa ja myöntämisessä sekä palvelujen kehitystarpeista Varsinais-Suomen hyvinvointialueella vuosina 2026–2028.

Kyselyssä oli yhteensä kuusi kysymystä. Ensimmäiset viisi kysymystä olivat pakollisia ja kuudes vapaaehtoinen. Kysymyksiin 1–4 vastattiin viisiportaisella asteikolla (1 = heikoin, 5 = paras arvio), ja kysymyksissä 2–4 vastaajat saivat halutessaan perustella arvosanaansa avoimella kommentilla. Kysymys 5 oli täysin avoin kommenttikysymys. Kysymykseen 6 vastasi 4 henkilöä, jotka halusivat täydentää aiempia vastauksiaan.

Vammaisneuvoston arvio palveluvalikoimasta ja perhekeskeisyyden toteutumisesta

Ominaisuus	Keskiarvo	N
Vastaajien palvelutuntemus	3,4	10
Ensisijaisen lainsäädännön mukaisten palvelujen toteutuminen	2,5	10
Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen toteutuminen	3,1	10
Perhekeskeisyyden toteutuminen	2,8	10

Tulkinta:

Vastaajat arvioivat alle 18-vuotiaiden vammaisten lasten ja perheiden palvelutilannetta Varsinais-Suomen hyvinvointialueella kokonaisuudessaan tyydyttävänä. Kyselyyn vastanneiden palvelutuntemus on kohtalaisella tasolla. Kokemukset palveluiden lainmukaisesta toteutumisesta ovat vaihtelevia, ja kehittämistarpeita on selvästi kaikilla osaluilla.

Avoimet vastaukset kysymyksiin 2–4

Kyselyn kohtaan 2 ”Miten vammaisten lasten ja heidän perheidensä oikeus saada näitä ensisijaisen lainsäädännönmukaisia palveluita toteutuu Varhalla?” vastasi täydentävään kysymykseen 10 vastaajaa.

	Erittäin huonosti	Huonosti	En osaa sanoa	Hyvin	Erittäin hyvin		Yhteensä	Keskiarvo	Mediaani
	0	6	3	1	0		10	2,5	2,0
	0,0%	60,0%	30,0%	10,0%	0,0%				
Yhteensä	0	6	3	1	0		10	2,5	2,0

Vastauksissa ilmenee kokemus siitä, että palveluja ei ole riittävästi saatavilla tai niitä ei käytännössä myönnetä, vaikka tarve on ilmeinen. Erityisesti mainitaan tilapäishoitopaikkojen puute sekä lapsiperheiden kotipalvelun heikko saatavuus vammaisperheille, ja säästöpainneiden koetaan vaikuttavan palveluiden saatavuuteen. Palveluihin liittyvä byrokratia koetaan raskaaksi ja kuormittavaksi: lomakkeiden täyttö, valituskierrokset ja tiukat kriteerit vaikeuttavat avun saamista. Palveluja on olemassa, mutta niiden piiriin pääseminen koetaan hankalaksi, ja vastauksissa tuodaan esiin huoli tilanteista, joissa perheet voivat jäädä väliinputoajiksi palvelujen, esimerkiksi lastensuojelun avopalveluiden ja vammaispalveluiden, rajapinnoilla. Tämä koskee sekä vammaisia lapsia että perheitä, joissa vanhempi on vammainen. Eri palveluiden välinen yhteistyö ja tiedonkulku kuvataan puutteellisiksi, ja ammattilaisten kokonaiskuva perheen palvelutarpeista ja palvelukokonaisuudesta koetaan heikoksi, mikä lisää perheiden kuormitusta. Myönteisinä kokemuksina mainitaan omaishoitopalveluiden toimivuus sekä se, että vammaisten lasten ja heidän perheidensä asemaa on kehitetty tunnistettujen kehittämistarpeiden pohjalta.

Kyselyn kohtaan 3 ”Miten vammaisten lasten oikeus saada vammaispalvelulain mukaisia palveluita toteutuu Varhalla?” vastasi täydentävään kysymykseen 10 vastaajaa.

	Erittäin huonosti	Huonosti	En osaa sanoa	Hyvin	Erittäin hyvin	Yhteensä	Keskiarvo	Mediaani
	0	3	3	4	0	10	3,1	3,0
	0,0%	30,0%	30,0%	40,0%	0,0%			
Yhteensä	0	3	3	4	0	10	3,1	3,0

Vastauksissa kuvataan, että palvelujen saanti ei näyttäyty tasapuolisena, vaan avun saaminen näyttää osin riippuvan siitä, kuinka aktiivisesti tai jaksavasti perhe kykenee hakemaan palveluja. Aineistossa viitataan resurssien niukkuuteen ja työntekijöiden vaihtuvuuteen vammaispalveluissa, mikä voi vaikeuttaa perheiden tilanteiden tuntemista ja heikentää palvelujen jatkuvuutta. Palveluja koetaan olevan olemassa, mutta erityisesti lievästi vammaisten lasten kohdalla kriteerit voivat estää tuen saamisen, ja myös neuropsykiatrisia piirteitä omaavien lasten kuvataan jäävän palvelujen väliin. Vastauksissa tuodaan esiin, että

vammaispalvelulain mukaiset oikeudet eivät aina toteudu käytännössä yhdenmukaisesti, ja esiin nousee alaikärajoihin, toissijaisuuteen ja subjektiivisiin oikeuksiin liittyviä tulkintaeroja. Osa vastaajista kokee, että palveluja ei aina rakenneta riittävästi lapsen ja perheen yksilöllisen tilanteen pohjalta, vaan ratkaisut voivat painottua yleisiin käytäntöihin tai kustannusnäkökulmiin. Palveluohjaajien tulkintatavoissa ja osaamisessa nähdään vaihtelua, ja asiakkaiden tiedottamisen sekä neuvonnan kuvataan ajoittain olevan puutteellista, jolloin perheet joutuvat itse selvittämään oikeuksiaan. Lisäksi vastauksissa viitataan siihen, että säästäminen, kilpailutus ja kustannusnäkökulmat voivat vaikuttaa palvelujen myöntämiseen ja laatuun, toisinaan lapsen edun tai perheen jaksamisen kustannuksella.

Kyselyn kohtaan 4 ”Miten perhekeskeisyys toteutuu tällä hetkellä vammaisten lasten ja heidän perheidensä palvelujen suunnittelussa ja myöntämisessä?” vastasi täydentävään kysymykseen 10 vastaajaa.

	Erittäin huonosti	Huonosti	En osaa sanoa	Hyvin	Erittäin hyvin		Yhteensä	Keskiarvo	Mediaani
	0	4	4	2	0		10	2,8	3,0
	0,0%	40,0%	40,0%	20,0%	0,0%				
Yhteensä	0	4	4	2	0		10	2,8	3,0

Vastauksissa kuvataan perheiden arjen kuormittavuutta, moninaisia haasteita ja jaksamisen puutetta, jotka koskettavat vanhempien lisäksi myös sisaruksia ja perheiden tukiverkostoa. Aineiston perusteella perhekeskeinen työote toteutuu vammaisten lasten perheissä heikosti, vaikka tarve on suuri, eikä perheiden kokonaistilanne aina tule riittävästi näkyviin palveluissa. Vastauksissa nousee esiin tarve selkeälle palveluohjaukselle, joka auttaisi perheitä hahmottamaan eri tukimuotoja ja etenemään palveluprosesseissa omasta tilanteestaan käsin. Raskaaksi koetaan se, että perhe joutuu kertomaan samoja asioita useille eri tahoille, minkä vuoksi esiin nousee toive yhdestä asiointipisteestä sekä siitä, että viranomaiset selvittäisivät tarjolla olevat palvelut ja pohtisivat niitä yhdessä perheen kanssa. Lisäksi aineistossa kuvataan, että palveluja pyritään toisinaan sovittamaan olemassa oleviin yhtenäisiin ratkaisuihin yksilöllisen räätälöinnin sijaan, ja kilpailutuksen sekä yhtenäisten palvelumallien koetaan ajoittain ohittavan yksilölliset tarpeet. Vastauksissa viitataan myös tarpeeseen tukea perheitä jo varhaisessa vaiheessa, esimerkiksi silloin kun perheeseen

syntyy vammainen lapsi, sekä huomioida vanhempien työssäkäynnin ja arjen edellytykset. Yksittäinen maininta hanketoiminnasta (esim. VoimaVarha) nähdään myönteisessä valossa ja mahdollisena ratkaisuna perhekeskeisyyden ja palvelujen yhteensovittamisen kehittämiseen. Osa vastaajista kertoo, ettei heillä ole omakohtaista kokemusta aiheesta, mikä vaikuttaa vastausten näkökulmien laajuuteen ja syvyyteen.

Kyselyn kohtaan 5 ”Mitä vammaisten lasten ja heidän perheidensä palveluissa tulisi kehittää vuosina 2026–2028 Varsinais-Suomen hyvinvointialueella?” vastasi täydentävään kysymykseen 10 vastaajaa. Kyselyn kohta 5 oli avoin kysymys, johon vastaajilla oli mahdollisuus esittää kehittämis ehdotuksia vapaamuotoisesti.

Vastauksissa korostuu tarve kehittää palveluja entistä perhekeskeisemmiksi ja kokonaisvaltaisemmiksi siten, että vammainen lapsi, hänen perheensä ja lähipiirinsä huomioidaan yhtenä kokonaisuutena. Perheet tulisi nähdä oman tilanteensa asiantuntijoina, ja heidän kuormituksensa sekä voimavarojensa tunnistamista pidetään tärkeänä. Aineistossa painottuu erityisesti varhaisen ja selkeän tuen merkitys lapsen syntyessä vammaisena tai vammautuessa sekä tarve sujuvalle ja yhtenäiselle palvelupolulle. Vastauksissa tuodaan esiin tarve yhdelle vastuulliselle ammattilaiselle, joka tuntee perheen tilanteen kokonaisvaltaisesti ja tukee palvelujen yhteensovittamista.

Palvelujen pirstaleisuus ja byrokratia koetaan perheitä kuormittavina, ja niiden tilalle toivotaan koordinoitumpaa ja vuorovaikutteisempaa toimintatapaa sekä tiiviimpää yhteistyötä terveydenhuollon, sosiaalipalvelujen ja muiden toimijoiden välillä. Lisäksi vastauksissa korostuu lapsen osallisuuden, arjen sujuvuuden ja yhdenvertaisten mahdollisuuksien tukeminen eri ikä- ja kehitysvaiheissa, eikä palvelujen toivota rajautuvan liian kapeasti esimerkiksi iän perusteella. Aineistossa näkyy tavoite siitä, että vammaisilla lapsilla ja nuorilla olisi mahdollisimman yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua, elää lapsen ja nuoren näköistä arkea sekä rakentaa hyvää ja turvallista elämää. Samalla henkilöstön osaamisen vahvistamista sekä perheiden kanssa yhdessä tehtävää palvelujen kehittämistä pidetään keskeisinä.

Kyselyn kohtaan 6 *“Tähän voit halutessasi täydentää aiempia vastauksiasi”* saatiin 4 täydentävää vastausta.

Vastauksissa nousee esiin tarve kehittää vammaispalvelujen toimintaa erityisesti yhteistyön, yhtenäisten toimintatapojen ja asiakasviestinnän näkökulmasta. Samalla korostuu ammattilaisten osaamisen ja yhteisen ymmärryksen vahvistamisen merkitys. Vastauksissa tuodaan esiin myös tarve sujuvoittaa päätöksentekoa ja varmistaa, että asiakkaan kokonaistilanne ja yksilölliset tarpeet huomioidaan johdonmukaisesti eri tasoilla. Lisäksi aineistossa painottuu vammaispalvelulainsäädännön soveltaminen elämänkaaren eri vaiheissa sekä yksilölliseen arviointiin ja tavanomaisen elämän tukemiseen perustuva lähestymistapa.

Yhteenveto

Vammaisneuvostolle suunnatussa Webropol-kyselyssä arvioitiin alle 18-vuotiaiden vammaisten lasten ja heidän perheidensä palvelutilannetta Varsinais-Suomen hyvinvointialueella sekä palvelujen lainsäädännön mukaista saatavuutta ja perhekeskeisyyttä. Vastaajien mukaan palvelutilanne on kokonaisuudessaan tyydyttävä, mutta kokemukset lainmukaisen palvelusaantien toteutumisesta vaihtelevat ja kehittämistarpeita on kaikilla osa-alueilla.

Kyselyyn vastanneet korostavat, että palveluja ei usein ole riittävästi saatavilla tai niitä ei käytännössä myönnetä, vaikka tarve on ilmeinen. Erityisesti mainitaan tilapäishoitopaikkojen ja lapsiperheiden kotipalvelun puute sekä säästöpainneiden ja byrokratian kuormittava vaikutus. Myös vammaispalvelulain mukaiset oikeudet eivät aina toteudu yhdenmukaisesti, ja avun saaminen näyttää riippuvan osin siitä, kuinka aktiivisesti perhe pystyy hakemaan tukea.

Kehittämissuhteissa painottuu perhekeskeisten, kokonaisvaltaisten ja varhaisia tukea tukevien palveluiden kehittäminen, selkeä palvelupolku sekä tiiviimpi yhteistyö terveydenhuollon, sosiaalipalvelujen ja muiden toimijoiden välillä. Lisäksi korostuu lapsen osallisuuden, arjen sujuvuuden ja yhdenvertaisten mahdollisuuksien tukeminen sekä

henkilöstön osaamisen vahvistaminen ja yhteistyö perheiden kanssa palvelujen kehittämisessä.

Johtopäätökset

Kyselyn tulosten perusteella vammaisten lasten ja heidän perheidensä palvelujen kokonaisuus Varsinais-Suomen hyvinvointialueella näyttäytyy vastaajien näkökulmasta pääosin tyydyttävänä, mutta samalla selvästi kehittämistä vaativana. Erityisesti ensisijaisen lainsäädännön mukaisten palvelujen toteutumisessa, perhekeskeisyyden huomioimisessa sekä palvelujen yhdenvertaisessa saatavuudessa havaitaan puutteita.

Kyselyn tulokset osoittavat, että palvelujen saatavuus ja toteutuminen koetaan osin epäyhdennäköisiksi ja perheiden kannalta raskaiksi. Avun saaminen näyttäytyy osalle perheistä riippuvaisena omasta aktiivisuudesta ja jaksamisesta, ja palveluprosessien koetaan sisältävän runsaasti byrokratiaa. Lisäksi palvelujen rajapinnat, erityisesti vammaispalvelujen ja muiden lapsiperheiden palvelujen välillä, tunnistetaan riskiksi perheiden väliinputoamiselle.

Aineiston perusteella perhekeskeinen työote ei toteudu tällä hetkellä riittävästi. Perheiden kokonaistilanne, kuormitus ja arjen vaatimukset eivät aina tule näkyviksi palvelujen suunnittelussa ja myöntämisessä, ja vastuu palvelukokonaisuuden hahmottamisesta jää usein perheille. Tarve selkeälle palveluohjaukselle sekä yhdelle perheen tilannetta kokonaisuutena tuntevalle vastuuhenkilölle korostuu vastauksissa.

Tulokset tuovat esiin myös haasteita palvelujen yhteensovittamisessa, tiedonkulussa sekä ammattilaisten osaamisen ja tulkintakäytäntöjen yhtenäisyydessä. Lainsäädännön soveltamisessa koetaan olevan vaihtelua, mikä heikentää palvelujen ennakoitavuutta ja yhdenvertaisuutta. Samalla järjestöjen ja vertaistuen merkitys tunnistetaan osaksi perheiden tukiverkostoa ja palvelukokonaisuutta.

Kehittämisen painopisteiksi nousevat varhainen ja oikea-aikainen tuki, selkeä ja koordinoitu palvelupolku, perheiden osallisuuden vahvistaminen sekä eri toimijoiden tiiviimpi yhteistyö. Lisäksi tulokset korostavat tarvetta tarkastella palveluja lapsen ja perheen elämänkaaren näkökulmasta sekä vahvistaa lapsen osallisuutta, arjen sujuvuutta ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia eri ikä- ja kehitysvaiheissa.

Kokonaisuutena kyselyn tulokset tukevat VoimaVarha-hankkeen tavoitteita. VoimaVarha-hanke nähdään vastauksissa esimerkkinä toimintamallista, joka vastaa useisiin aineistossa tunnistettuihin kehittämistarpeisiin, kuten kotiin vietävään tukeen, perhekeskeiseen työskentelyyn sekä palvelujen yhteensovittamiseen.